

Бүгү чурттарның пролетарийлери. каттыжынар!

СЭКП Тыва обкомунун, Тыва АССР-нің Дээди Соединиң болгаш Министрлер Чөвүлелинің органы

№ 219 (1171) | 1981 чылдың сентябрь 20, воскресенье | 1925 чылда түзүлгөнгө | Өртү 2 өл.

А Н Г Ы С АНДАРЫЛГАЗЫ

Күскү чер андарылгазы—келер чылдың дүжү-дүнүн бир үнденин ол. Күзүн андарган ангыска-шк хей синер болгаш ол андартынмаан черининге деңизерге, шоолуг бусталып умес. Күзүн ан-дарган чери чазын болбаазырадыр, аңаа чемиш-чидилгелерни чажары база эпиг. Хөрзүн тараа хоорзуну, тараа кудуруу болгаш өске-даа органи-тиг бүдүмелдер биле кады андартынар болганда, оон чемиш хей болур. Оон-биле чергелештир ан-гыс андарылгазы бок үнүштер-биле, үнүш аары-ларга болгаш хоралакчылары-биле демисежириниң дээштиг аргазы. Ынчангаш тарылга шөлүн чазын уур андарарының орунуга күзүн белеткеп алыр азыкт.

Ол дугайын республиканың мурнакчы ажил-агыйларын дуржулгазы бадтыкп турар. Чи-жээ, «Кызыл тарваң», «Саян», «Ленинчик орук», «Бүрүн», «Революциянын чалбынжы», СЭКП-нин XXV съездин аттыг, ССРЭ-нин 50 чылы аттыг совхозтар, Көдээ ажил-агыйның дуржулга стан-циязы чер андарылгазынче чогуур кичээнгейни са-лып, өскерден эки дүжүттү агаар-бойдустук таа-рымча чок чылдарында бестин өстүрүп келген.

Ангысты эрте андарган тууду-на, ажыны бедик болур. Дүжүт ажаалдазы эгелээр-ге, хосталган шөлдери дораан-на, харын-даа комбайнның соо-дан-на андарары чугула. Бо чылын элээн хей ажил-агыйлар, оларның аразында ССРЭ-нин 50 чылы аттыг совхоз, ынаар кылп турар. Ында бо талазы-биле ажилды организастан турары үлгер-лиг. Күскү чер андарылгазында тракторлар шуп-тузу хөрзүн урелишкенин болдурбас кожуг маши-налары-биле чепселген. Ук ажил «УТКА 25 чылы», «Күш-ажылдын хосту», «Улуг Октябрь», «Россия» совхозтарда база эки. Оларда механиз-торлар ээлчег нормазын ажыр күүседип, ажилды шынарлыг кылп турар.

Бо хүнерге чедир республикада 70 муң гектар шөлдү дүжүдү ажааттыган, хосталган черлери шуптузуу андарып алган турар ууржурлук бис. Ын-чалзажок ажилдын темпизин ам-даа оожум, чам-лык совхозтарда бо чугула кампанияже кичээтпей кошкак. Оон уламандан амга чедир андартылган чер чүтле 14 муң гектар, азы планынч дөңгүл-ле 10 хуузу четкен. Күскү чер андарылгазының таа-рымчалыг үези эрпип, хөрзүнүн докарынга чедир чангыс-ла ай артканда мындыг байдал кичи бү-рүзүн дүвүредир ууржурлук.

Ангыс андарылгазы Кызыл районун ажил-агыйларында оожум чоруп турар. Ында 22,5 муң гектар шөлдүн чүтле 150 гектарын андарган. Ол районда кукуруза, картофель, ногаа болгаш өске-даа културалар ажааттыган шөлдөр хей, ыч-чалзажок олар андартынмаан чыдып берген. Оон чылдагыны чүдөл? Ол чүтле совхозтарынч уур-тукчуларынч болгаш тускай эртемчилеринч ажил-агыйжы эвес чоруу-биле таймырлаттынар. Бо ышкаш байдал өске-даа черлерде бар. Чижев, «Бөк», «Найрал» совхозтарда ук ажил база-ла оожум, тракторлар ээлчег нормазын бестин күүсеп-пейн турар. Чер андарылгазында агрегаттар база эвээш. Ылангыч «Шамбалыг» совхозта чер анда-рар II тракторун чүтле ийизи ол ажилче кирген. «Шекпээр», «Барлык», «Чыраа-Бажы», «Больше-як» совхозтарда чер андарып турар тракторлар база дыка эвээш. Бай-Тайга, Тес-Хем, Току район-нарынч совхозтарынч ууртукчулары болгаш тус-кай эртемчилери күскү чер андарылгазынче ки-чээтпей база-ла кошкак салып турар.

Часкы тарылгага черин белеткеп турар үедө хөрзүнүнч хаттан үрелир чоруун болдурбазынч хемчеглерин алыр херек. Ангысты чүтле эрозияга ууртук техника-биле, а ындыг машиналар чедилше-пте, чалгын чок андарынар-биле диллиндектей анда-рары чугула. Сугаттыг черлерге ангыс андарыл-газын чачсе сонгаарлатпай, амдан эгелеп чорудар херек, чүт дээрже хөрзүндө шык четчир-дир.

Ангыс андарылгазының планын октябрь айнын ортан үезинге чедир ынап-ла доозар ууржурлук. Ын-чангаш чер андарар трактор бүрүзүн ийи ээлчегге бүдүрүкчүлүг ажилдадыр, инатовчуларынч арга-зы-биле комплекстиг отрядтары ажиллаары чугу-ла. Комплекстиг отрядтар ангыс андарылгазынча бүдүрүкчүлүг ажилдаан турарын чедип алыр тө-лээде, оларын техниктиг ажаалдаларынч экнола-ры-биле хандылары, көжер септелге мастерская-рын, электрлиг каппакчыны, бензин өсөөртүр ма-шинаны оларга быжыглаары, чурттаар чер, азы-чөм-биле хандылары эргекч чугула.

Ангыс андарылгазының темпизин дүргедери-биле чергелештир, оон шынарчыне кичээнгей салы-ры онза чугула. Хүн бүрүде кылп турар ажилды шыгыны контролыга алыр, план-графиктин күүсө-лдезин доктаамал түннөп, мурнакчыларынч иле-дир, шааннап-мактаар, оларын ажилынч дур-жулгазынч непередир херек.

Ол ышкаш андарар ангыска минералдыг болгаш органиктиг чемишчилгелеринч төгери чугула. Агрохимиктиг ук хемчег хөрзүнүнч үнүш-дүжүткү-рүн бедилеринге, келер чылдың чагай дүжүдүн алырынга улуз идигин бээр.

Чер ажилдагыларга күскү хүнүнч шак бүрүзү үнелиг. Ангыс андарылгазын чогуур үезинде шы-нарлыг чорудары, келер чылдың дүжүдүнге четчир үрезиннерин белеткеп, чажар шынарынга четчир аргылап алыр, чемишчилгелеринч шөлдөргө сөөртүп төгери—он бирги бестин ийги чы-лында чагай дүжүттү алырынч магадылаы.

Мал чемиңиң белеткели УЛАМЧЫЛАВЫШААН

«Х Улут хураа» совхоз бугу чүзүн мадарынч баш са-нымың талазы-биле улуз ажил-агыйларынч бирээинге санадып турар. Ынчангаш совхозтун ажил-ишчилеринч ниничинч малынга белеткээр чемири база хей: ситен 2900, сенаж 270, силос 1680, будук-бүрү 525 болгаш саван 842 тоша планынч. Мал чемири белеткээр талазы-биле республикага чарлаттыган шалын-чы ийи ай ам доозутан. Ол айтарда совхозтун ажил-иш-чилери калчаар ажилдаан, че-же херге чемиер белеткеп ал-ганмы?

Ситен 1578 тоша азы ооналдан 54 хуузу. Сенаж 515 тоша салдыган, планынч барык-ла ийи катп кудулар чыгаан. Будук-бүрүнч оонал-дан дыка ажил белеткээр. Силос — 520 тоша салды-ган.

Шалынчы айлар чарлат-тыр билек-ле совхозтун си-генч бригадаларына, албан-органга болгаш будури-ге черлеринге тус-тузуна до-ларгай ооналдан берген.

Оон күүсөлдөжү тускай штаб доктаамал контролыда кел-ген.

Албан организация черле-ринч совхозтун мал чемири белеткээрине дулаажыр та-лазы-биле Бай-Кол көдө Советтин коллективни (күс-сөөм даргазы Т. Сандакова уурткаан) мурнакч болуп, 25 тоша ситен белеткээр ооналдан 37 тоша кылдыр ажырган. Оон ийи совхоз-тун автопармынч коллек-тивни (параж эргекчиин И. Селе-Хураа уурткаан) 50 тоша ситен белеткээр оонал-дан 69 тоша кылдыр күс-сөөткен. Бо коллективтеринч кечигүнери Улут-Хеминч ор-тулуктарында болгаш алаа-тарымдан ситенин хол кады-мын-биле кезип белеткээр.

Республика найсылазы Кызыл хоорайнын албан-ор-гангазы, будуриге черлери совхозтун мал чемири белет-кээрине улуз дулааны чедир-генин демделгезе чогуур. Олар 443 тоша ситенин бе-леткээр, совхозка дужаган. Республиканың Кыдык кам-та-

дал министрствозунч ажилдакчылары «Х Улут ху-раа» совхозтун мал чеми бе-леткээрине чыл бүрүде дуу-лаажыр келген. Олар бо чы-лым база чагай ажилдаан дуу-лаажыр хей мал чеми белеткээр, баян-кожуларга хуулажын берген.

Ниничинч малынга чемиер белеткээр совхозта ам-даа урдулчулукташкан. Оон-биле чергелештир совхозтун чам-лык коллективтери мал че-ми белеткээр организа-ция чок чорудуп, ону чугула-га көрбис турары азытпас ар-га чок. Чижев, Оттуг-Даш сүт-бараан фермизинч кол-лективинче 50 тоша ситен бе-леткээр ооналдан чыл эге-лиде-ле берген. Ында ажил-ды чылыш чок, четпес ор-ганизастандын. Амга чедир чүтле 14 тоша ситен белет-кеттиген. Совхозтун дирек-циязы моон чогуур түнөөдү кылтыр ууржурлук.

С. ДУБА.
Баян-Кол суур.
Кызыл район.

КУШТУ МӨӨНЧЕП ТУРГАШ Директорга с ө с

Ыраккы Мөңгүн-Тайгада «Малчы» совхозтун эконо-мизинчынч кол улангышынч оон ам-ла тодур-гай херетчип турар. Бистин совхозуузу хойнуч баш сааның талазы-биле республиканың ажил-агый-ларынч аразында бирги черин эвээп турар. Совхоз-та орусча бээр кол азыр — хой ажилы. Ажил-агый оон чылдың-на аргы орунуга ап турар. Ам хойнуч саны 43751 баш четкен. Оон ийи мыймылг бода мал барык-ла дөрт муң чыгаан, чылыг 872 баш.

Совхозтун малчылары бо чылын багай эвес түңүс-лөдөр чедип алган. Маңаа чам-дык санавыры кичик кылдыр кырып көрөй. Мал бажын өстүрүшкүнч чыл планынч: мый-нысиг бода малдын 117,9 шээр малдын — 124, чыл-гынын — 103 хуу күүсөт-кен. Берге кышты барыла-ла-лап алырга, бо багай эвес чедилешкен. Совхозка нини-за-била төрүр 100 мал оонаштыр 78 хураган, 68 бызааны, кулууну барык-ла бүрүнү-биле менди дорук-турган.

Ажылга үлгерип, улуз арга-дуржулгалыг малчылар чүтле эвээш эвес. Совхоз чүтле мал ажилды болгаш малчы кадрларын быжык-лаар, оларын ажилдаары-га, амдылар чурттаары-га таарымчалыг байдалдарын тургузар дугайында дирекция, парком онза сагыш салып турар. Ол чорук болупч ээ-чүдө малчыларынч бедик көрүгүлери чедип алырга-га идигин берген. Бо чылдын совхозтун хойнуларынч шупту 26 киши төрүр 100 хойга оонаштыр 92-деп өрү 110 чедир хураганын менди камгалап алган, социалисти-чарышка шыгаларан. Олар-нын аразында Б. Тейин, В. Комбу-оол, М. Биче-оол, Х. Көгелди, К. Бады болгаш өскеринч-ла чурттаары-биле эвээш болур. Ол ийи сар-лык кадрларынч Х. Чыла-оол болгаш М. Олей-оол олар төрүр 100 сарлыкча оонаштыр 80 бызааны менди доруктурган.

Бо чылын совхозтун ажил-ишчилеринч улуз чедилеш-кенинч бирээни болза, күрү-неге дүк садырынч планынч ооналдан ажыр күүсөткен болур. Он бирги беш чылдың баштагы 39 тоша дүктү доозар турган, оон аргык 12 деңгирин чүдүрүп чоруткан. Ээт сады-рынч планынч күүсөткенинч бүтү хемчеглеринч ал турар бис. Ам 137,4 тоша ээт ду-жааттыган. Оон азында 5,5 муң ажил баш шээр малды дужаары-биле баш бүрүзүнч дүрг дөңдүнч 42 гек чедир дээш, сепмелтиге оларынче чоруткан.

Совхозта тарылга шөлү чок болган ууржунда, мал чеми болур култураларынч тарып өстүрер арга чок. Ынчангаш бүтү мынаш чедип аймаар үнөш ситенин кезип алырынче салдынар. Ситен кезип белет-кээр черинч аразын ыраа. Бо бүтү чүдээр ниничинч ма-лыга кечир чемири белет-кеп алырга-га бергелерге та-варыштырып турар. Ынча-ла-ла совхозтун ажил-ишчиле-ринч чыл бүрүде эвээш эс-сиге-ринч белеткеп ап келген. СЭКП обкомунч III плену-

мунч мал чемири белеткээр дугайында шийитирлеринч «Малчы» совхозтун ажил-ишчилери чугаажып көр-гөш, болулар бүтү хемчег-лери баш ууур алган. Чыл-нын каа, бергелер өрөөнлөп көргөш, Тес-Хем районунч де-вискээрде Ак-Чыраада си-ген кезери июль 25-те эге-лээн. Ала-орундан ырак-узакта турар ситеничлеринч ажилдаарынч, чурттаарынч таарымчалыг байдалдарын тургузарынч бүтү хемчег-лери совхоз дирекциязы, пар-ком алган. Ситеничлерге чет-чир саным техниканы бы-жылган. Бо чугула кампа-нияга 153 кишинч даара ту-ган.

Мал чемири белеткээрине республиканың бүтү ажил-ишчилеринч мобилизастан тала-зы-биле ийи шалынчы айны партия обком чаразынынч соолда, совхозта ажил-ла кы-лып шыдар кичи бүрүзүнч ситен кезилгелерге даара ту-ган. Ал чоруткан хемчег-лери чүтүмчүлүг түңүс-лөдөр. Сентябрьнын 14-тунч медээ-зи-биле алырга, «Малчы» сов-хозтун ситеничлери 1369 гек-тар черинч ситенин кескеш, ону бүрүнү-биле ажаап алган. Совхоз чалгаар үнөш ситенин 1230 тошаынч белеткээр пла-нынч. Бо хүнерге чедир 1331 тоша ситен белеткеттиген азы планынч ооналда 1082 хуу күүсөттиген.

База бир шыгыш айтирыг — Ак-Чыраада белеткээр си-генин совхозка сөөртүп чедир-геш алырга. Чер аразын ыраа — 400 ажил километр, оон айдан орук-чирин база ба-гай. Ынчангаш болзажок белет-кээр ситенин удуз — сөөртүп чорударынч организастан. Совхозта бар бүтү машина-ны ам ситен сөөртүгелешче кичирген.

Мал чемиринын шынарын-че онза кичээнгей салган. Оон түңүс-лөдө — Ак-Чыраада белеткээр бүтү ситенин Кы-зылда агрохимлабораторияга кынадып көргөш, 86 хуузу бирги классым болган. Күс — көдөзүнч ажил-иш-чилеринче, эң-не чы-мыштыг үе. Кыш бе-ла хооншалап орар. Ынча-ла мал чеми белеткээр-биле чергелештир, өдөк-кышпак септелгенин чорудары хүнүч айткыры болу берген. Сов-хозтун малчыларынч калча-коразынын, бажыл-балга-дын үрүмч септелгенинч ма-лы-на, Эрин районунч чал-чынарнынч кылгыларынч ду-гаар, доозуп алган. Ам чүтле улуз септелге негеттенир кыш-талдарга тускай брига-да ажиллап турар.

С. ОЧУР.
«Малчы» совхозтун дирек-тору.

ЭРЕС-МААДЫРЛЫ БОЛГАШ ТУРУШТУУ ДЭЭШ

ЕЛНЯ. (Смоленск область) хоочун орус хоо-рай — Елнянын кудумчулары, шөлдөр байыралаалык ниничинч кини шиметтиникен. Совет Гвардиянын 40 чылыга болгаш Елня хоорайга Ада-чурт дайымын орденниң I чергезин тывыскаанга ту-раскааткан районунч база хоорайнын ажилчы чоннары-нын байырлыг хуралы бол-ган.

Дайынын хоочуннары, Елнянын хостарына кичи-кенер, бүдүрүлгенин мурнак-чылары, партия, совет, проф-союз, комсомол болгаш өске-даа хей-ниңи организац-иянынч төлөөлүкчери Кул-тура ордузунга чыгыларан. Баштайгы гвардейжы дивизияларынч ондур чагай тил-делгелер-биле шыттыган дай-ынчы туткунга шериг хөгжү-мүнүң үлгелгези-биле улуз зал-га киирилген. Байырлыг хурал ажиттылган деп чар-лаан.

Байырлыг хуралдын киржи-члери СЭКП ТК-нын эш Л. И. Брежнев баштаа Топ Комитетинин Политбюроунч уундуг президентинга ажи-миттыг алыш чакшаанын-биле бут кырынга туруп кел-геш, сорук кырышканынч сооган.

СЭКП ТК-нын Политбю-ро кескинтүр, ССРЭ-нин камгала-лыш министри, Совет Эвелединни Маршалы Д. Ф. Устинов оос берген. Чыгылганар ону чы-лым-биле уткан. Орус черинч хоочун хоорайларынч бирээ-ни — Елнянын бөгүн бүтү со-вет удуз байырлап, Ада-чурт-тун дайынынч кадык-дошкун чылдарында оон чурттаакчы-ларынч эрес-маадырлыг чоруун демделеп турар-дыр деп, ми-нелет чугалаан.

Төрүнч түрттүн бедик ша-налы-биле холбаштыр партия Топ Комитетинин, ССРЭ-нин Дээди Соединиң болгаш ССРЭ-нин Министрлер Чөвүлелинч өмүчтөшкөн Д. Ф. Устинов хоорайнын база ра-йонунч ажилчы чоннары-нынч хамызында ийи ба-йыры чедирген болгаш СЭКП

ТК-нын Чингис секретари, ССРЭ-нин Дээди Соединиң Президиумунч Даргазы эш Леонид Ильич Брежневти оларга чүрктинч хамызында ийи байыры, чагай күзөлдө-рү база дамчыткан.

Елня хоорай дайынынч берге оруктарын баштайгы күндөн эгелеш, улуз тилгел-генин эш Л. И. Брежнев он-залап демделгезинч министр чугалаан. Социал депшиге болгаш тайбыч дээш совет улузтун маадырлыг демисе-лгизе Елнянын болгаш ра-йонунч ажилчы чоннары тө-лөөлүкчери Елня хоорайнын база рай-онунч ажилчы чоннарына бол-гаш бүтү союзничларга ка-дыкшыды, чагай чорукту болгаш тургузукту күш-ажыл-га чаа-чаа чедилешкенинч Леонид Ильич бодунунч чедир-ген байырынга күзөөш.

Елнянын төөгүзүлде шыныш чок патриотизмин, Ада-чурт-тун аалары дээш хей маадыр-лыг чоруктарын Д. Ф. Устинов бодунунч чугаазынга онал-лап демделгез. Сес чүс чылдарынч дургузунда Елня орус черинч алашкыч эжелекчилерин кам-галаар дээш бүтү чон-биле ка-ды эрес-маадырлыг демисе-лгизе келген. Бистин Төрүнч чурту-вуска, бүтү совет кижилерге кадык-дошкун 1941 чылда фа-шисттер эжелекчилерге ууур де-миселге Елнянын чурттаакчы-лары болгаш Кызыл шеритинч дайыкчылары база катп маа-дырлыг чорукту кылдып, Ада-чурт-тунч сепсеттик күштеринге төөгүзүтүп үнүш кирген — хоорай ханаларына эң баш-тайгы Совет гвардия тургуз-туган.

Фашисттер Германия ССРЭ-же оор Бү-биле халдаан со-юздусу чинделеп болганда ги-тлерчилеринч эң-не согузук шериглери-биле кадык-дошкун тулуктушкунар Смоленскага эгелзэн турган. Ынчаарда бистин Төрүнч тургустунга най-мышынч Москвага дөрт кы-жымнык дүргөткөп келген. Ол кыжымныктынч уузукаарынч Елнянын ажилчы чоннары

болгаш аңаа тургустунга баштайгы гвардейжы дивизия-лар шийтирилг ролду ой-наа.

Елнянын чамыга кадык-дошкун тулуктушкунарга маа-дырлыг чорукту, организа-цияны, бедик сагыла-чурту-нуун, дайынчы мергелжидин 100, 127, 153 болгаш 161-ги адыгы дивизияларынч дайы-кчылары болгаш офицерлери көргөш. Бистин чексек күштерининч составында эл дивизияларга Гвардейжы дивизия дөрт 1941 чылдын сентябры 18-те тывыскаан. А со-соолда бир недела болганда — 107 болгаш 120 дугаар ады-гы дивизиялар база гвардейжы бедик атты чедип алган Совет гвардиянынч тургустун-га дугайында эш Леонид Ильич Брежнев демделгези-биле бедик атты эдилээр бүртү эргелг болганын айткан.

Гвардейжилер ол дээрже — кандалган кижилер-дир. Ол кижилер партияга, Төрүнч чуртка кызыгаар чок берди-ген. Тулуктушкунарга совет чепсекти олар мергелжидин эдилеп чорананар. Амгы үеде бистин анык гвардейжилери-вис база кыдыг болуп турар. Иммералисттер агрессорлар-да чок болгаш каян-даа бол-гаш дүмүс чепсек баста бол-гаш Д. Ф. Устинов чугалаан. Ол чепсек — совет ажилчинч бедик медалдыг болгаш Ком-мунист партиянынч доозу-лар оларынч сыйып катты-жымныкынч-дыр. Бистин сою-зустун эң-не чагай болгаш-дыр болгаш иделгелери ол сый-ры каттыжымныкыла илер-гейсеттиген.

Смоленск областынч Елня-хоорайнын Ада-чурт дайынынч орденниң I чергезин беле-шкен. Азында ССРЭ-нин Дээди Соединиң Президиум-тунч Маршалы Д. Ф. Устинов оонажы болган. Ийи чыл адыш чакшаанынчарынч үезинде Төрүнч түрттүн бедик ша-налыны хоорайнынч тутула кадап берген.

(СЭТА).

Бөгүн—Арга-арыг ажилдакчызының хүнү

Күрүснүн «Таймыр» деп камгалады чери туудара зо-намында туруп турар. Мында дүрг ажиттанырың болган алуштары онза үнөш хевирлер чурттаан. Делегейде эң соңгу чүткүч арга-арынч мында өзүп турары онзагай. Оон деңсээр 20 муң гектар.

ЧУРУКТА: камгалады черинч директор Виктор Ап-дросевич Миропетченко (солгай таламында) болган пол-депсич Александр Дмитриевич Викторов олар.

В. ДАНИЛЧЕВКОНУН фото-уу.

СЭТА-ның фотохикамы.

АРГА-АРЫГ—ЧОННУҢ БАЙЛАА

СЭКП-нин XXVI съездин-иң шийтирлеринч амдырал-га боттандыры дээш респу-бликаның арга-арыг ажилда-кчылары күжөнгөшкенинч ажилдап келген. 8 айларда планынч ооналдалар бүтү көр-гүлгүлөр талазы-биле күс-сөөт-тиген. 1859 гектарга чаш иштештири, хоуш-шөл камгала-ар, 300 гектар диллиндектиг чо-гуур ой-шаанда оутурган. Ба-раанынч продукция бүдүрү-ринч планы 102 хуу, ону сай-гыларынч 101,4 хуу тузут-манынч белеткээр, дил-линд матеиалдарынч бүдү-рер күсөттиген. Оруда ки-рип алырга, күш-ажылдыг бүдүрүкчүлүг планнатынч дөң-дөлдөп ашкан, бараанынч продукциянынч бот-үзөш чин-гези.

Ыш ажил-агыйнынч кол-лективтери социалистиг ча-рышта идилкейлиг киржип ту-рар. Республиканың ыш ажил-агыйларынч чарышка Каа-Хеминч ыш ажил-агый (директору Ю. А. Кривцов, парторганизация секретари П. С. Бизин, профсоюз ком-итетинч даргазы В. Г. Тооло-тов) эң эки түнөөлөгү бол-ган. Ийиң кватталдык болгаш чылдың чартында РСФСР-тинч Арга-арыг ажил-агый ми-нистерствозунч. Бүтү-үйлөп социалистиг чарыжыга Каа-Хем ыш ажил-агыйнынч кол-лектив РСФСР-тинч Арга-арыг ажил-агыйнынч ми-нистерствозунч болгаш ыш, сазын болгаш ыш болбаазырадыр үлөтүр ажилдакчыларынч профсоюз Топ комитетининч шийтир Кызыл тууган болгаш бирги чергениң акша шыа-нынч алган. Токузунч, Туран-нынч, Кызылдың болгаш Ча-даанынч ыш ажил-агыйла-рынч ажилы эжиктеш.

Боттарымның байырамы-ныш Ыш ажил-агый ажил-дакчыларынч хүнүч уткуп тура, улуз ажил-агыйнынч бо чугула азынча хей чылда ажилдаан хоочуннарынч ажилдакчыларынч ажилыга дүдүртүлгө, кол улангышкынч болур. Ажилда чамык че-дишкенинч бар-даа болза, че-

дир шийтирлеттинчиз айти-рылгар, четпестер бар. Ыла-ныч арга-арыгы камгалап, ка-дыкчыларынч катп тургуза-рынч ажилдаарынч чогуур де-мисел чедир организастан-нында арга-арыгга өрттеринч салы эвээжөөш турар, чам-дык черлерде оутуркан ыш-тарынч өзүп үнөшүнч хуузу куду, ыш кезип белеткээр черлери аштап-арыгтаавай ботталдыры турарынч фак-тылар бар.

Арга-арыгга өрттер, шын эвес ийи кезишкенинч, ила-ныч өнүгүшкө — камгалаар чок хамарыла улуз когарал болдуруп турар. Бо чылын 6 муң га ажит деңсээр 350 санынч өрттер болган. Ылангыч Туранынч, Шага-ан Аргынч, Кызылдың, Токунунч ыш ажил-агыйларынч үчас-кыныча улуз хемээлдиг өрттер болгудан. Оон кол-ла чылдагыны — арга-арыгга өрттү болдурбазынч чурумун сагыр талдазы-биле он ор-тузунга таймалыр, профилак-тика ажилынч чогуур демселе тургустуулан.

Улуз ажил-агыйына, Кон-унч амдыралыга арга-ары-тынч ужуз-дуузалы улуз. Арга-арыгтан 20 муң ажит хевиринч ыш-буру кылгыларын кылдып бүдүрүп турар. Бир километр кызыл 170 га кы-лымал дүктү, 1500 метр асы-коз-торгун, 4000 ажеп уктар-ын, 6000 трикотаж костюмне-рин, 100 га мал ченинч ийири-ни ап болур. Бир километр ар-тымыш кызылдын гидротех-нионен 80 га элп сиптири, 15 га мал ченинч доозжыны алыр, азы ол дээрже 2375 га таразын азы 700 га картофельга бол-баазыратканынч-биле дөңдир, Чурткамы салынга-ла 1,5 ку-бометр ыш оонажы турар болза, ол чиг-э-биле улуз ажил-агыйнч хандырымынча четчир.

Сөөлүг мындарда арга-арыг талазы-биле делегей конгрес-сери хандыг девизинч эрпип турганында, бедик оон ужуз-дуузалы улам-на өзүп турарынч көрүп болур. 1960 чылда

САҢ-ХӨӨ ЧУРУМУН ШЫҢҒЫЫ САҒЫЫР

«Камналгаже, чурта б
турар чүүлдерин улам д
болгаш чөл ажылаары
улганышкын ажылаары
ны чорударынын хей ай
рыганын чаалы-биле к
рун негеп турар.

(Партияны XXVI с
дизиге СЭКП ТК-ның
чөт илеткелинден.

«Менскин» В. И. Ле
атты плакатт 4000-д

Коллективтаң санында
камыяң адылдың тос мида
кыяловат-шак электроэнер
Социалисттик дүлдизинийи
гула пунктуго трактор ту
туларыны хуусаа бети
күстекенини дугайы б
руленини партиюнуң чини
де тулгускан камыдаа б

хумалаз талашы-биле
иниятин комиссия СЭТА-
корреспонденттары дим
н. Курлавыларны кол
тивиг дилеп тыварын
билдинг дүштүртүрү
Ажмадакчы бурзу хуузу
камалта санынг. Курла
ларын ажыгаларынын ки
хоорай кудуздениге кириш
шаан, трактор тудукчу
ханы бодай кылган програ
мы сандалагын, ында
талды, олар чууду, э
гынын чагылаарын, ында

Энергияны хэрэглэх
эвсгөөдөдмийн хяарчигч
хей чүүдэрлэг дуулаан, о
он-он хяарчигч сандал
бүдүүрлэг шигээтэсн
Чунаа, ол сандаларын б
нэ кескертн хөлт кы
нын элэн каш операци
кыналард сынштырар
ганы берсн. Бүгдэр кы
чылда 170 муу киловат
электронергияны кам
алар. Каттыжыккына к
мунистг күш-ажылдн

— Хумагалың эзереңиң
зыңда трактор заводу —
чааскаян эвес — деп, об-

Катап ажыглааш...

Камалдгани, куш-ая-
диң буудуручугуна б
продукцияны шыныры б
дерияң курауларың
леп тыварың хоорайың
гу буудуругелерияң ая
лакчыларың дерек кы
хаара туткан. Чугте б
чартык чыла барык чед
тона кара металл про
48. мыккан. кыскача
электрэнергия камал ал
гай.

В. ШАРПИЛО
СЭТА-ның корр

МЫВК.

4 шынырың чедир ары
соялыны, ову кудай са

БИР ХУУНУҢ АЖЫЫ ЧЕЖЕЛ?

зунд социалистиг чары
бедик децнелге организа
оон туннелин доктаамд
дурд, мурактыларын шал
мактарыиче хун буру ки
гей саларын солхоз дирек
ру Ч. Дожулаага, ажил
комитет даргазы Ю. Мон
ка, пол зоотехник З. Куу
га улусчу контроль коми
дааскан.

СТАНДАРТТЫ САГЫЗА

[illegible]

207

● 1981 ч. ● сентябрь

